

چون تفرقہ دل ست حاصل ز عجب	دل را بہ کیے سپارہ کسبل ز عجب
ایضاً	
ہر صورت دلکش کہ تراروی نمود	تو اہر فلکش ز دور چشم تو رہ بود
رود دل بہ کے وہ کہ در اطوار وجود	بود ست ہمیشہ با تو و خواہد بود
ایضاً	
تا چند بے نفس غا با ز روم	تا کے رہ عقل حیلہ پر داز روم
از تنگ وجود خود بہ تنگ آمدہ	یار ب کرے تا بہ عدم باز روم
ایضاً	
ماہم بون خیز حرمان شدہ غرق	چیزے نہ بجز رعونت و حیلہ و ذوق
اے کاش مہی یافتہ از لہو جمیع	کشتی وجود ما سو ہی ساحل فریق
ایضاً	
خوش آنکہ ز قید خود پرستی بہیم	از تنگے و تنگ دستی بہیم
بہیم نصای راحت آباد عدم	وز محنت تنگنا سے ہستی بہیم
ایضاً	
نئے غنچہ باغ من عراوت گیرد	نئے شربت عیش من عراوت گیرد
از نسیم سعادتم اگر بادہ دہند	در ساغر من رنگ شفاوت گیرد
ایضاً	

و صل تو بجد و جهد جوان همه عمر بتر ز جمال خوب رویان همه عمر		ما نیم براه عشق پویان همه عمر یک چشم زدن خیال تو پیش نظر
ایضا		
کس نیست بخار صباغ رزان که سیرد گیسو زرد از است ازان		خواهی به بار گیر و خواهی بخزان آری دستش بعا دت رنگ رزان
ایضا		
موصل بحرم وصل آن کعبه تاز ایمن شود از حسه آس ماغ تاز		زین پیش از بود ز بعد از نیاز داریم ز شاه همدان چشم که با
ایضا		
هرگز نتد بفر گوهر به کس جامی بهرات از آن گهر چیده ترا		بحریت کف بود شه کوه و قاف موشن عراق چون گهر کرده شمار
ایضا		
بفتح هر سه بافت دم صبح طفر روشن چون مال کنی از شهر صفر		شبه چون سه چارده شب آند ز سفر دین طرفه که سال ماه این فتح شود
ایضا		
دین بار عم گران تر از کوه کشم انده کشم از تو و انده کشم		جانا ز تو تا چند من انده کشم دلدارا اگر تویی و دلداره کشم

	ایضا	
صدیخ چنانزدی و رواندی زورم		هوانگه گلدی کنی که رفتی ز بهرم
با اینجه خاک باد بر فرق دستم		کز عهد و خای تو بیایان بزم
	ایضا	
لغتم که هوای او برون شد ز سرم		ز خاک درشش در و سر خود بزم
لیکن چو بحال خویش روی ز گرم		صد بار گرفتار تر از پیشتر م
	ایضا	
بر ستم ناز خفته؛ باو گران		صد گوهر راز سفید باو گران
با من سخن از تکوینی این بکن رسد		ور گوش من اینجه گفته؛ باو گران
	ایضا	
جامی عمری خلق عالم پوست		زان مشیوه پیامش نجر باد پوست
فایز ز همه کنون به کنجی نبشت		هر دو کستی و دشمنی خلق پرست
	ایضا	
هستم ز خلق جهان آزاده		دارم همه اسباب جهان آماده
اسباب ندیم و کتیب و آتش شوق		و نوزد و کلک نه سپاهی آژ
	ایضا	
باغیب به بیت آدمی حرف شناس		و انفاس ترا بود بر آن حرف اسکا

ماشی اگر از آن حرف در امیند بریا		چون کسم شرف انگواری پاس
ایضا		این سالک
درد دعوی لاف معنی از من بگفت هر جا زود خانه در آمد دعوی		خوش آنکه ز دعوی به نهری بگفت معنی بشتاب از ره روزن بگفت
ایضا		
در مسجد خانه سبے گردیدیم نے یک ساعت ز بستی خود رستم		این سخن در خرد زنا که با بوسیدیم کے آنکه ز خوش رسته با خود دیدیم
ایضا		
حیران شد دام که میل جان با من عمریت که با هزار من بستی من		داند گل تیر ما این گل روشن من مگوم وے ندامت من بستی
ایضا		
ای یافته مر بسم خود از داغ گفتار نکوشنو بقائل مستگر		نظاره فلوس کن از داغ بر کن انگوز خور سادہ دل از داغ پیر
ایضا		
از دعوی یار نامه گرفت دلم اسے شہادہ طلبد بان خدا را نظری		وز گفت و شہید ہا سو گرفت دلم کز ریش و نش و عمارہ گرفت دلم
ایضا		

دانی چہ کسم ز ناکسان ناکس تر	وز جہلہ خندان ز خیسے خس تر
در راه طلبک ما پیمان بسیارند	ہستم ز پیمہ مرعلہا واپس تر
ایضا	

سگر ز لب لعل پستک آوردن	وز گل بگیاه بلوی دزنک آوردن
مقصود دل از کام نہنگ آوردن	بتوان نتوان ترا بہ جنگ آوردن
ایضا	

جانارہ و رسم دلبری رادریا	آئین شکستہ پرورے رادریا
شد مشتری نام تو خورشید بہر	کو دہر بیاد مشتری رادریا
ایضا	

این کاسہ کامن کے تویلب می آرم	نے از بے شادی و طرب کے آرم
چشم سید تو روز من کرد سیاہ	روز سیر خویش لبش کے آرم
ایضا	

درد او ہزار بار درد او درد او	کام روز ندام خبر کے از فردا
فردا کہ شوم فرد ز بیگانہ خویش	رب ارحم ہے دلا تیر کے فردا
ایضا	

جامی دم گفت دگو فرو بندوگر	دل شیفہ خیال نمپندوگر
در شعر مدہ عمر گرانمایہ بیاو	انگار سیر شد دور سے چندوگر

ایضا	
ماشا کہ منہم من زوہ سعادی	ما صید کسبم زینا جوئی کامی
پنجم ہو سے بود ز چون من سکا	پر صغیر ایام جانہ نامے
سماور اسم عبد اللطیف	
انکے کردہ نمان رسالت ان عطا	اور یوزہ احسان تناسی عطا
چون بہت دولت پر کز عدل محیط	زمان صورت حیف و اخطی و خطا
شاہ باہر	
در شہر دو جا گرفتہ اجاب مقرر	یک جا کیے دو دیگر ان جا ہی دگر
حاسد ز میا نشان جو گیر دست خویش	با یک دگر از نام تو گوئید خیر
علی	
آدم بردن آن نگار برقع بستہ	وز نام خودم سوال کردا بستہ
گفتم کہ سحر و ست ز تبیج بچو	زا غیار خدا بہ یک دگر پیوستہ
حسن	
ہر چند کہ در دل غم بجان نکند	جان پر تو حسن بجا نب ان نکند
حسن چو فردن نہو یک نقطہ دگر	از خون جگر قطرہ بدمان انگند
باہر	
آن انام کہ دل در طلبش می بود	گا ہے ز عرب کہ ز مجسم می بود

دور از لب یا قوت تو بیمار فراق	باز از زبان فالاسی سے گوید
الحق	
آہنا کہ در آفاق بسم پیوستند	آہ زرمیانیہ پای ز فتن بستند
آفسوس گم حاسدان تاوان پی نام	پر وضع دگر بجائے شان نشستند
صفی	
ای بوالہو اس از عشق تیر یعنی چه	وی تلخ سخن نام شکر یعنی چه
بر ساحل دریا صدف دیدہ تھی	لاف از تک دریا و گہر یعنی چه
عبداللطیف	
زربا چنان دست چو کان چن زین با کشتن	در دوزخ آرزو از طبع پیوستہ شایان
عبداللطیف	
چہ چوئی چارہ در عالم ز دامنش کنی گل	درد گل گردیں گانجامیابی چارہ غیر از دل
سلطان عبداللطیف	
یکے در سلطنت تابندہ میں خوشید زمانا	کہ سہی دیدہ در او چو ہوش من ہر سکا
میرزا ملک محمد	
سیر من بازا کہ تا برو گل گیریم سے	ہمچو خم در خون دل ز نیگونہ بودن سکا
ملک محمد	
اگر چہ بر رخ گل بادہ نیکوست	بہا خم نیست خبر عارض دست

	ملک محمد	
صلاحت کی گیت جو در	تاتمان رو با بجانب اوست	
	ملک محمد	
نیم بیل پسران کوی دارم منقل	گوشا چشم گوهر با غرق خون دل	
	ملک محمد	
چو محفل شدتی کم جو جنانہ	زور دهنی نذارم بر کرانہ	
	ملک محمد	
باد آمد و خروہ گل در بیان ان	برین در شادمانی و عیش کشانہ	
چون بہت مراد و گل کنون	راحم لب و ح پرور ساتی باد	
	خلیل	
اوردا کہ روز خرمی از شب سید	وز تلخی فراق مر جان بلب سید	
	عبد القادر	
در عشق تو آہ مردم از حد بگذشت	خونایہ برہ زردم از حد بگذشت	
ای آمدہ سب تو جسم بیدار برد	بنمای تقا کہ در دم از حد بگذشت	
	عبد القادر	
غزلم خال لب شہقت تو بی سب	اگر باشد بقادر یا بیش آفرین سید	
	نوح	

لا اله الا انت سبحانك انى كنت

عز وجل

دوبلی صفت تباہ سفر بیرون شد

صفتی صدر

بہر بوسے رحمت احباب

بہر بود جان من صبا دریا

سو ختم ز آتش جبران و ز شوق

بہر سو خگی سے جو شمع

نزدت ارے تازہ شد بکسر

نہاں عیش کہ بود از سو مہر جان

داعی کہ ز ہرست درون تباہ

با پر ہو حال قدر زلفت کوہ

می برم بر طرہ آشفتمات رشک سی پر

گر چہ او ہمایہ شد با آفتاب لہری

از من یہ کیے دو گانہ یاد آرد

در بارہی گوش یاد آزار

ہر اگر ہم بہر و ماہ رویت مایست

بلکہ ماہ و مہر ہم بیرون بیلی نیستند

آن گمان ابرو چہ دشمن شد کہ بسیار

دوست را تارک و نیم انگ ز پامی

	بابون	
چون در لباس من کند جلوه شکل تو	گاه از مجالت تو در افتد با وج خویش	
	خواجہ جان	
دلاصافی حجام در خواه و انگ	بشش ناز جانان که عامی براری	
	روح القدس	
اگر چه روح القدس از سفل قدس بیخ نیاید	گفت طوبی که فی الحال طوبی برود	
	روح القدس	
در صورت قبله جانش	عالیت که سجدہ می برندش	
	شکر اشر	
چو یافت از شکر دل سکون پیوسته	ملطف کن و ضم کن کنار بہر خدا	
	ملک	
ما خیر از ممالک هستی بدون زدیم	در عالم وجود ہمین دوست ما زدیم	
	ملک	
مکن خسر از ملک جلوه دیدم ایام	که از رخس تو گسری تمام یا بدو	
	ملک	
مساعدت عارضه زلفت سکین	که شد با ملک از ان زمار بیدین	
	ملک	

نام یارم پودہ حوت لدا	پیر چہ لایق بدہ ز سابق کم
انجلاست ادہ سلا آدن	قدرا شرنیک با سحر فاسم
شجاع	
چون شیب پاشی آمد شکل بالایشن کتیم	پہنیم تھد گوہر سیراب در پالیشن کتیم
شیر لکھن	
چاتم ز بافتادہ یرون آید از سرور	اکاہی کہ مرد ولعت تو در کا دل ز نبرد
سلطان حسین	
چون در سخن آمد لب لعل تو خطاست	در حسن ترا شتری آمد خورد کاست
گفتن ز شکر	زین رشک تم
در جمع سخنوران بر آورد کنون	چون طبع دی ہاز گوہر ناست آریست
جائے نامی	ابن عقد گہر
علی	
اسی آنکہ ہمیشہ بر سر آداری	یکدم شرم و جور و جفا نگذاری
پر بیدلی منت اگر افتد چشم	حقا کہ خلاف از میان برداری
شیخ موسیٰ	
ایسے ہر تو گو یائے و جو یائے ما	مصرف بو صفت تو تو انا سائے ما
گوئید خوشیت بسے خوش لیکن	بترز خوشیت گو یائے ما

	باقر	
کرچه دل ما بود بصد جیرانی	داویم باپی که مزار دمانی	
	زیر	
هر لحظه دمنده جلوه زیبای بی را	کز ره پیر ندیده سر و پانی را	
	بهار	
انچه دارد در شکوفه نو بهار	نام یار است گفتم آتشکام	
	شیخ احمد	
بگوی میگرد گفتند کجوت از پیش گویا	کرمی زخم ز سر بیرون شد و خم در فلوان	
	بها	
ای یافته دریا با ما طلبیم	یک قطره بر افشان که تو چشم	
	عمر امین	
موی که پیشش نمانش نمی توایم	همین گذشت نمانع بر گرفت دایم	
	حسن	
رفته دندان از کبیا خندانش تبار	زان یک پیر نشان چادر تقصیر	
	حضر	
سبب بگو خبر مذلیب گم شده راه	رحمت گم خنده خویش ممل از بهر	
	خواجگ	

کلیاتی جامی	۵۱۳	پایان چه دارد در دل آن خود کام زیاری	گر است سزا و زلفت را نگاهی و بیان پرانی
	غیث		
		گر بامه خود که رونق از گل ببرد	گویم عم دل حدیث از حد گذرد
	وحید		
		تصح گیر بدست و فایغ نشین	بجای قدس پای سهر و کزین
	طاہر		
		کے رو نام آن بت از غافل	کریے نقطہ می شود طاہر
	لھان		
		بنامی لب لعل کم در قالب ما	بنا کرد چو جان نمی یا بد جان
	محمد		
		ختم چونگون گشت یکی قطر و کیت	ہوش زد ہوش محبت گرفت
	عماد		
		بیت من با عقل و مبر و جان زد	چو عماد اسن خود در میان زد
	عیند		
		خرد زرد جو کہ شہوت کہ هست	خود داران جانزاد اوست
	جامی		
		جامی کہ مبر کردہ بودی خویش	بردار دل از جفا دی بین خویش

شاه گل میکند بر طرف جو دامن دهم	زین ہوسگان سرور دامن گردیم
	بابر
انشہ جامی بسوی بخت است	انچہ در بخت در بر است
	بابر
نامی کہ اوزا قسیر خود با بخت بود	جامی بچو کہ نام شہ بچو دیر بود
	بابر
بہو اقد و خسار تو رفتم در باغ	سرورابی ستر پا دیدم و گل بدو باغ
	سلطان بابر
مردم با طلب انبیت کہ جا کرده درین دور	ماہ رخسار تو بیند ز ماہ وز ہے خود
	بابر بہادر
با در بر یاد تھا ہے سر دیا	از دور و فراق در بدر میگردد
	سلطان بابر
میل بے حد کہ نشانیافت سلمی طلبان	وزنگر بارے داد جانب سلمی طلبان
	خواجہ کلان
میردی کہ ز سبیل غمش ریجان شد	دردا کہ ز عاشقان بے سامان شد
صہ بار مجلس	پونڈ گل

دل خود دست بگرد آرد او را بکنار	اغتیا و ز پا چسبے آخرو نالان چسبید
چون دست یناقت	اے مسکین دل
شاه شهید	
چون از سر هم ماه من لب بگشاید	در جمع میان بجای خورشید نواز
بهار	
چون نوشتم در شکوفه نام پایا	تا وصل آمد از شکوفه نوبهار
بیا	
او پوسد آن طلب لب از لبی لب	وینما خوشبختی با اگر طلبی
ملک شاه حسین	
عکس ز شکل خوب گرد دل ماه افتد	بامر در گاه کور چون یه راه افتد
لطیف	
بے گفتم لطایف بهر ناسخ	ولیکن لبیس با قدر قلت کیفیه

حسام	
آب زنده با ده گوشه کز نیم ساعت فرسود	بیم فلک جهان پر از لب چکیده قطره
مقصود	
نیست از ضعف را بدکم خوا	نصف صوفی شهر در مقدار
ول	
هوای پزیر با کسور کردن دل از خلق جهان	تا سر خوشی با نسیم زو طرف دامن بیان
نویان	
دور در آره دلم از دیده دوست	زهر جانیه عیان نیست بی پوست
نویان	
ایلی دریا پ بار دریا بی لیل	نامه من که مشکل آید مشکل
پهادر	
زیندگیستم زهر سو یاد من چاک ما	یا قلم صد چاک روان از و صد چاک ما

<p>دیوان محضی - استاد اہل</p>	<p>دیوان حافظ - محشی خوشخط از</p>	<p>ہم - دیوان تفسیر کلام ہنگام</p>
<p>دیوان مہذب النساء</p>	<p>خوش فکری صاحب باطن لقب</p>	<p>پیری تپو فکر سخنور کامل لقب</p>
<p>کتبہ ہن ناوست ہے -</p>	<p>لسان العجب حضرت خواجہ</p>	<p>طوطی ہند حضرت امیر خسرو دہلوی</p>
<p>درسی دیوان</p>	<p>شمس الدین مانشیرازی رحمت اللہ</p>	<p>کلیات نظیری مینشا پورہ می</p>
<p>مصنفہ ملا علی قاسم کشمیری -</p>	<p>ایضاً سلیمان ہمدانی بہت خوشخط</p>	<p>از ملا نظیری مینشا پوری -</p>
<p>دیوان موزون -</p>	<p>شرح دیوان حافظ -</p>	<p>کلیات ظہیر فاریابی -</p>
<p>دیوان ناصر علی - شاعر</p>	<p>باجل سانی و معطلات مونیہ</p>	<p>دیوان صدر الملک ابو ظفر فاریابی</p>
<p>نامور کا کلام ہے -</p>	<p>دیوان شمس تبریز - مشہور</p>	<p>کلیات مرزا جلال اسپر -</p>
<p>جو ہر معجزہ - یعنی دیوان مرزا</p>	<p>کلام ولی اور زاد محمد بن ملک داؤد</p>	<p>استاد کامل ہند کا کلام ہے -</p>
<p>گل مجر کرانی اہل زبان اور اسکے</p>	<p>سردت شمس تبریز -</p>	<p>دیوان ضائب کامل -</p>
<p>ساتھ محشی جو ہر مسئلہ کا کلام ہے</p>	<p>دیوان حضرت خواجہ -</p>	<p>از مرزا غلام علی مصائب تبریزی</p>
<p>جو تلامذہ مرزا صاحب سے تھے -</p>	<p>قطب الدین بختیار</p>	<p>ایضاً - اتحاب دیوان -</p>
<p>دیوان کشفی - از مولانا حضرت</p>	<p>کاکی رحمت اللہ -</p>	<p>کلیات انوری - بڑے</p>
<p>شاہ سلامت اللہ رحمۃ اللہ -</p>	<p>دیوان حضرت احمد جام</p>	<p>استاد کلام ہے -</p>
<p>دیوان ہلالی -</p>	<p>ترندہ پیل مغلی مارغان -</p>	<p>کلیات عرفی - بڑے</p>
<p>خیال پنجوی -</p>	<p>دیوان خواجہ معین الدین</p>	<p>استاد کامل کا کلام ہے -</p>
<p>دیوان تسکیم -</p>	<p>چشتی - دیوان نیا ب معنی</p>	<p>دیوان عرفی - ایضاً -</p>
<p>دیوان نویدی -</p>	<p>غنابت انبوی سے اس طبع</p>	<p>دیوان ملا نور الدین ظہوری</p>
<p>رباعیات عمر خیام</p>	<p>گو تیر کا طبع ہوا -</p>	<p>شہرہ آفاق تھے -</p>
<p>محشی - ایضاً مجاہد</p>	<p>دیوان حضرت نوح</p>	<p>دیوان کلیم -</p>
<p>مطبوعہ بیسی کاغذ عمدہ -</p>	<p>الاعظم - 7 -</p>	<p>استاد کلام ہے -</p>

<p>کتب طب اردو</p>	<p>تتمت الاطباء اسم ہمسوا ہے مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>تشریح الاسباب معروفہ</p>	<p>قرابادین اشقانی - اردو</p>	<p>معالجات احسانی -</p>
<p>بنظر العلوم مع فقہ بروج فلکی</p>	<p>مترجمہ حکیم قنادی حسین خان</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>مسنفہ حکیم قاضی آئی بخش</p>	<p>قرابادین ذکائی - فارسی</p>	<p>علاج الامراض - اردو طب</p>
<p>رسالہ ذبذبتہ المفردات</p>	<p>مسنفہ حکیم ذکا رائد خان اردو</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>و نظم باقی مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مترجمہ حکیم حیر آبادی حسین خان</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>متخلص بہ طبع -</p>	<p>حیر آبادی -</p>	<p>رسالہ فارودہ - شناخت</p>
<p>زبدۃ الحکمت - فضیلت اربوبہ</p>	<p>انیس الاطباء - تالیف حکیم</p>	<p>رنگ و قوہم در اکھ بول میں</p>
<p>میں مذکورہ چیز ذکر استعمال کا</p>	<p>مولوی محمد صادق علی -</p>	<p>مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>بیان ہر مولانا حکیم علی شرف</p>	<p>عجوبات اکبری - اردو</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>مفید الاجسام - مع فوائد</p>	<p>ہر مرض کے نسخے آدھ تہہ</p>	<p>قرابادین ہر مرض کی تشخیص</p>
<p>عجیبہ قسم امراض کے نسخے</p>	<p>حکیم واحد علی سولانی -</p>	<p>ترتیب حیر آبادی حکیم احسان علی</p>
<p>مولانا سید فضل علی شیوڈاکر -</p>	<p>طب نبوی - جگمگ سنہ</p>	<p>اکسیر القلوب - مترجمہ</p>
<p>علان الغرہا - اسکی کوریجی</p>	<p>میں لکھی کہ لکھی اکسیر عظیمہ -</p>	<p>اردو نسخہ القلوب - جو تصنیف</p>
<p>دو قسمی کام کرنی ہو مترجمہ حکیم غلام</p>	<p>انتخاب احادیث نبوی و مولانا</p>	<p>حکیم محمد کبیر مترجمہ حکیم حیر آبادی</p>
<p>امام -</p>	<p>حافظ اکرام الدین -</p>	<p>علاج امراض</p>
<p>قانون عسرت - عمر باقر</p>	<p>روز الحکمت - لکن علامتوں</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>نہ کا علاج خصوصاً نہ دن</p>	<p>کا بیان جس سے اجتناب</p>	<p>تشریح الاجسام - علاج</p>
<p>دین شرف حسین</p>	<p>مخبر مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>	<p>تشریح الاجسام - علاج</p>